

ANALIZA LUNII

NR. 15 | Iunie/Iulie 2025

**CENTRUL PENTRU STUDIUL DEZVOLTĂRII
INTERNAȚIONALE ȘI MIGRAȚIEI**

CENTRE FOR THE STUDY OF INTERNATIONAL DEVELOPMENT AND MIGRATION

Migrația în contextul integrării europene: Impactul aderării României la Uniunea Europeană asupra fluxurilor migratorii dintr-o perspectivă neofuncționalistă (1990–2024)

Ariana-Cristina GHIȚĂ

Introducere

În ultimele trei decenii, România a cunoscut schimbări majore în ceea ce privește statutul său ca țară ce a fost afectată de fenomenul migraționist: de la o țară caracterizată printr-un flux ridicat de muncitori emigranți în perioada postcomunistă, a ajuns să fie o țară cu un profil migratoriu tot mai complex, fiind marcat de creșterea imigrației, cu precădere ca urmare a conflictelor regionale (Popescu et. al 2018, 171), precum criza refugiaților din Ucraina.

În urma căderii regimului comunist în Europa de Est, fostele țări membre URSS au făcut tot posibilul pentru a urma calea democratizării și dezvoltării într-un mediu axat pe integrare economică și politică. Ideea de *revenire la Europa* a însemnat înglobarea statelor aderente în cadrul unor seturi distincte de valori, comportamente politice și organizare socio-economică (Grabbe, 2004, 74). Pe fondul tranziției sistemice și al aspirației către integrarea în Uniunea Europeană, România a fost nevoită să adopte noi strategii și instrumente legislative în domeniul migrației.

Procesul de aderare la UE a reprezentat un moment definitoriu, influențând profund modul în care autoritățile române au abordat migrația, în special prin alinierea la cerințele comunitare privind controlul frontierelor, gestionarea fluxurilor migratorii și adaptarea pieței muncii la noile realități demografice și economice. Mai mult decât atât, conflictul din Ucraina, care a izbucnit în 2022 la granița României, a readus în prim-plan nevoia unei politici comune eficiente și echitabile la nivelul Uniunii, analiza răspunsului țării în acest context oferind idei valoroase despre capacitatea de adaptare a statelor membre care au aderat relativ recent la UE.

Metodologie

Întrebarea de cercetare a acestei lucrări, *Care au fost principalele schimbări legislative și instituționale în domeniul migrației la nivel național ca urmare a deciziei României de a adera la Uniunea Europeană?*, are rolul de a identifica modificările aduse politicilor naționale din domeniul migrației pentru a se alinia standardelor europene, presupunând transferul treptat de competențe dinspre nivelul național către cel supranațional, ca urmare a interdependențelor dintre politicile sectoriale și a presiunilor exercitate de integrarea europeană (Bergmann și Müller 2023, 3007). Pe scurt, se observă necesitatea înțelegerii procesului de aderare la UE, examinând presiunile externe generate de standardele comunitare pentru ca România să relaționeze mai eficient în privința armonizării politicilor naționale cu *acquis*-ul comunitar în domeniul migrației și gestionării acestui fenomen într-un cadru european comun.

Prin urmare, lucrarea vizează următoarele obiective generale, care reflectă direcțiile esențiale de analiză: observarea rolului mecanismelor supranaționale în armonizarea legislației la nivel național privind migrația și azilul, analiza comparativă a modificărilor de ordin legislativ și instituțional în domeniul migrației, ce au fost realizate în contextul aderării României la UE, și examinarea rolului României, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, în gestionarea crizei refugiaților ucraineni din 2022. Astfel, primul obiectiv de cercetare se oprește asupra cooperării dintre statele membre ale UE pentru a elabora politici comune în privința fenomenului migraționist, demonstrând modul în care acestea transcend interesele naționale în favoarea unor soluții eficiente la nivel european, acest proces fiind coordonat de instituțiile centrale (Lindberg 1962, 20). Al doilea obiectiv de cercetare urmărește cadrul existent între anul ce a urmat căderii regimului comunist (1990) și aderarea la Uniune în 2007, notând transformările ulterioare care au survenit în politicile naționale privind migrația (Moga și Onu 2011, 64). Al treilea obiectiv de cercetare se concentrează asupra evaluării poziției României la granița Uniunii, determinând modul în care aceasta a influențat capacitatea de a gestiona fluxurile de refugiați prin centrele create la punctele de frontieră cu Ucraina și Republica Moldova și de a se adapta din punct de vedere administrativ (Bălan și Cozma 2024, 17).

Pentru a demonstra ipoteza de cercetare a lucrării, anume ideea că *aderarea României la Uniunea Europeană a generat transformări*

graduale în politicile și instituțiile naționale dedicate migrației, ca rezultat al procesului de integrare europeană, voi folosi o metodologie mixtă, utilizând atât metode calitative, prin intermediul analizei de conținut și a celei comparativ-istorice, cât și cantitativă, prin analiza datelor statistice.

Astfel, analiza de conținut se referă la documentele scrise, precum: actele legislative la nivel național, documentele oficiale ale instituțiilor specializate în migrație și drepturile omului, regulamentele și directivele de ordin internațional, acestea fiind emise de Guvernul României, Ministerul Afacerilor Interne, Inspectoratul General pentru Imigrări, Comisia Europeană, Agenția Uniunii Europene pentru Azil etc. În alte cuvinte, analiza de conținut este un instrument relevant, de care dispun cercetătorii pentru a putea observa semnificațiile concrete și subiacente care guvernează regulile, modelele și relațiile din cadrul documentelor scrise (Mayring 2000 *apud* Atkinson 2017, 85).

Analiza comparativ-istorică se utilizează pentru a realiza comparația între o perioadă A și o perioadă B relevante pentru observarea transformării legislative și instituționale la nivel național, existând un factor declanșator ce a modificat cursul dezvoltării acestora (Babbie 2010, 461). În cazul lucrării de față, prima perioadă de timp supusă examinării este cea dintre căderea regimului comunist și aderarea României la Uniunea Europeană (1990–2007), iar cea de-a doua se întinde din momentul post-aderării (2007) până anul trecut (2024). Elementul care a declanșat transformările este însuși procesul de aderare la Uniunea Europeană.

În plus, prin intermediul analizei datelor statistice, am cercetat grafice și procente relevante, regăsite în studiile de specialitate și în rapoartele unor instituțiilor specializate în domeniu, precum: UNHCR, OIM România sau Inspectoratul General pentru Imigrări. Cercetarea cantitativă va implica utilizarea statisticilor privind migrația publicate de instituțiile naționale și de cele ale Uniunii Europene, oferind o perspectivă obiectivă asupra fenomenului migrației și asupra măsurilor adoptate de România (Bălan și Cozma 2024, 18).

Cadru teoretic

Privind la scară globală, Uniunea Europeană a atins un nivel unic de integrare politică și economică. Peste 440 de milioane de cetățeni europeni împărtășesc un spațiu de solidaritate, liberă circulație,

securitate, justiție și o piață internă, care formează un bloc economic și politic definitoriu pentru regiune. Pentru a realiza și susține o astfel de integrare, au fost create instituții solide, au fost dezvoltate mecanisme juridice și politice noi și au fost partajate competențe substanțiale la nivelul Uniunii, menținând, în același timp, autoritatea și legitimitatea democratică a statelor membre. Integrarea europeană a dovedit că acest proces a fost unul în urma căruia toți actorii implicați au avut ceva de câștigat. Atât pentru actorii statali, cât și pentru cei non-statali (grupuri de interes, organizații non-guvernamentale, întreprinderi), integrarea poate oferi beneficii economice și politice vitale.

Prin urmare, integrarea europeană este văzută ca un mijloc de prevenire a conflictelor și de consolidare a păcii prin cooperare, evidențiind trecerea de la o uniune economică către una politică, punând bazele unor instituții supranaționale tot mai influente și unei interdependențe crescânde între statele membre. Astfel, cadrul teoretic pe care îl voi utiliza este neofuncționalismul, ce constituie o perspectivă explicativă care susține că integrarea se produce prin *spillover*, determinând nevoia graduală de acțiune a elitelor politice și instituționale în mod comun. În cadrul acestei lucrări, voi observa cum instituțiile europene, prin dinamica lor internă și prin intermediul formării unor grupuri de interese, reușesc să genereze o nouă loialitate față de nivelul supranațional (Cuyvers 2017, 22).

Neofuncționalismul servește la explicarea politicilor formulate în comun la nivel european, chiar dacă domeniul migrației poate fi considerat mai apropiat de sfera autonomiei naționale de către unii teoreticieni. Având în vedere apariția grupurilor de interese supranaționale și transferarea loialităților la nivel european, a devenit posibilă elaborarea unor noi direcții de acțiune și reglementări asupra politicilor privind migrația și azilul (Godowska 2012, 151). Nivelul crescut al numărului de solicitanți de azil, refugiați și imigranți a necesitat acțiuni care depășesc potențialul de guvernare al statului național individual. Pentru a evidenția rolul instituțiilor supranaționale, Comisia a acționat ca un antreprenor, dezvoltând alianțe cu actori statali și non-statali, creând un mediu propice dezvoltării politicilor comune (Godowska 2012, 151–52). Deși încă se observă reticența statelor membre de a transfera competențe la nivel supranațional, conștiința suveranității fiind importantă în cazul politicilor ce reglementează aspecte la nivelul Uniunii Europene, întâlnirile frecvente ale funcționarilor naționali au dus, în timp, la crearea unei

„atmosfere de club” bazată pe relații de încredere, care a permis dezvoltarea unei responsabilități colective în rândul negocierilor (Niemann 2006 *apud* Godowska 2012, 152). Scopul a fost de a crea relații interdependente între anumite sectoare din politicile și economiile moderne, creând noi oportunități pentru migranți și refugiați (Niemann 2006, 3-4). Întreaga idee a unificării europene se bazează pe acest principiu, politicile de migrație și azil necesitând o cooperare strânsă pentru a facilita traiul persoanelor care ajung pe teritoriul UE, în căutarea unei vieți mai bune.

Migrația în România înainte de aderarea la Uniunea Europeană

Au trecut mai mult de trei decenii de la începutul tranziției politice și economice în Europa Centrală și de Est. Această perioadă este marcată de schimbări masive în aproape toate sferele socio-economice din cadrul țărilor din proximitate, inclusiv de mobilitatea umană. La începutul perioadei de tranziție, majoritatea țărilor din regiune puteau fi clasificate ca țări tipice de emigrare, cu un nivel scăzut al imigrației, fiind societăți relativ omogene din punct de vedere etnic (Górny și Kaczmarczyk 2019, 5). Intensitatea migrației din perioada post-comunistă a devenit îngrijorătoare pentru România în privința declinului demografic. Căderea comunismului și dispariția multor restricții privind mobilitatea persoanelor în interiorul și în afara țării au declanșat schimbări structurale semnificative în fluxurile migratorii.

După 1989, identificăm mai multe faze net distincte ale migrației românești. În anii 1990-1993, în urma căderii regimului comunist, odată cu o mai mare disponibilitate a pașapoartelor românești, sute de mii de cetățeni au decis să se mute la vest de România, creând o oportunitate majoră pentru românii emigranți. În acest context, s-a conturat treptat un ansamblu de instituții și mecanisme care au sprijinit și au facilitat procesul migrator, odată cu realizarea unor rețele pentru persoanele care luau parte la acest fenomen. Acestea au inclus relații interpersonale, facilități de transport și surse variate de informare (Horvath și Anghel 2009, 393-94). În mod preponderent, minoritățile s-au mutat în state pentru care împărtășeau legături istorice (Germania, Ungaria, Israel, SUA), fiind observată *migrația etnică*. Etnia a fost un factor major de discriminare, deoarece în 1990, din cei aproximativ 97.000 de emigranți, 60.000 erau de etnie germană, iar alți 11.000 erau de etnie maghiară

(Popescu et al., 175). Cu aproximativ 350.000 de cereri depuse între 1990 și 1994, cetățenii români au reprezentat al doilea grup ca mărime care a solicitat azil în Europa, după cetățenii din fosta Iugoslavie. Între 1994 și 1996, țările UE au optat pentru politici de intrare mai stricte. În acești ani, a fost înregistrat un nivel destul de scăzut al migrației spre vest (Horvath și Anghel 2009, 387–88). Perioada 1997–2001 a fost caracterizată de un lung și haotic proces de tranziție la economia de piață, care a generat mai puține locuri de muncă disponibile pe piața muncii din România, determinând un număr important de români afectați de restructurarea industrială să emigreze în țările vest-europene. Acest aspect a determinat tot mai mulți români să părăsească țara pentru a lucra în străinătate, unii alegând să rămână definitiv în afara țării (Popescu et al. 2018, 175). În această perioadă, state precum Italia, Spania, Irlanda și Marea Britanie au devenit noi destinații pentru emigrația românească. Începând cu 1999, s-au încercat diferite modalități de reglementare a fluxurilor de migranți, încurajându-se respectarea politicilor de recrutare, implicând inițiative de coroborare a eforturilor naționale și internaționale de combatere a traficului de persoane. Între 2002 și 2007, procesul de integrare a României în UE a fost accelerat. Începând cu 2002, cetățenii români nu au mai fost obligați să dețină viză de intrare pentru majoritatea țărilor UE. În consecință, costurile și riscurile emigrării au fost reduse considerabil, iar numărul celor care s-au angajat în procesul migraționist a crescut semnificativ (Horvath și Anghel 2009, 389).

Tendința de intensificare a emigrației din România a fost alimentată de aspirațiile cetățenilor de a obține locuri de muncă mai bine plătite și condiții de viață superioare în afara țării. Acest proces are implicații complexe, cu efecte multiple atât asupra statului de origine, cât și asupra celui de destinație. Printre beneficiile identificate pentru țara de origine, se numără scăderea șomajului și reducerea presiunii asupra pieței muncii, ceea ce poate conduce la diminuarea cheltuielilor sociale din bugetul național. În acest sens, migrația generează un impact multidimensional, atât cu avantaje, cât și cu provocări, pe plan individual, local, național și internațional (Mîndrican și Matei 2023, 199–200).

În perioada de tranziție dintre căderea regimului comunist și aderarea la Uniunea Europeană, România a realizat progrese legislative semnificative în domeniul migrației, adaptându-și cadrul normativ pentru a se alinia la standardele europene. Eforturile s-au concentrat pe reglementarea regimului străinilor, controlul la frontieră, azilul și, în mod

special, pe gestionarea emigrației forței de muncă. Astfel, prin acte normative precum Legea 156/2000, ce protejează cetățenii români care lucrează pe plan internațional, stabilind condiții de muncă și protecție socială, și Legea 248/2005 privind dreptul cetățenilor români de a circula liber în străinătate, statul român a urmărit protejarea cetățenilor care muncesc în afara țării și facilitarea liberei circulații, inclusiv prin acorduri bilaterale și reglementarea accesului la protecție consulară. Totodată, au fost introduse prevederi clare privind condițiile de muncă, recunoașterea calificărilor profesionale și încurajarea revenirii în țară a cetățenilor români (Constantin et al. 2008, 17–19).

Înainte de aderarea la UE, mai multe instituții guvernamentale din România, precum Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Administrației și Internelor și Ministerul Educației și Cercetării, aveau structuri specializate în gestionarea migrației și a efectelor sale: Oficiul Național pentru Refugiați, Autoritatea pentru Străini, Oficiul pentru Migrația Forței de Muncă, Poliția de Frontieră sau Centrul Național pentru Recunoașterea Diplomelor, acestea colaborând cu organizații internaționale, precum OIM România, și cu ONG-uri locale: Consiliului Național Român pentru Refugiați și Serviciul Iezuiților pentru Refugiați din România. De asemenea, Departamentul pentru Românii de Pretutindeni a contribuit la menținerea legăturilor cu diaspora, reflectând un interes crescut pentru protejarea și reintegrarea cetățenilor români aflați în străinătate (Constantin et al. 2004, 30–32).

Tendențele migraționiste în România în perioada post-aderare la Uniunea Europeană

După aderarea la Uniunea Europeană din 2007, România a trecut printr-un proces amplu de tranziție în domeniul migrației, adaptându-și legislația și instituțiile la standardele europene. Prin eforturile constante de a alinia cadrul național la *acquis*-ul comunitar, statul român a adoptat numeroase acte normative, a consolidat mecanismele administrative existente și a creat noi instituții dedicate gestionării fluxurilor migratorii, azilului și integrării străinilor. Dacă în perioada preaderare România era percepută mai ales ca o țară de origine a migranților, în anii care au urmat, s-a conturat tot mai clar o tendință de transformare a acesteia într-o țară de destinație, înregistrând o creștere semnificativă a numărului de imigranți. Motivele predominante pentru care aceștia își stabilesc reședința temporară pe teritoriul României sunt legate, în

principal, de reîntregirea familiei, accesul la educație și oportunitățile de angajare (Zlătescu 2014, 37).

De asemenea, este necesar de adus în discuție „migrația de revenire”. Acest concept desemnează procesul prin care românii care au emigrat temporar în străinătate aleg, la un moment dat, să revină în țară, motivați de factori personali, economici sau sociali. În perioada 2009–2012, criza economică globală a avut un impact semnificativ asupra acestui fenomen: diminuarea migrației externe a fost însoțită de o creștere a revenirilor din state europene precum: Spania, Italia, Portugalia și Grecia, unde recesiunea s-a manifestat prin scăderea veniturilor, pierderea locurilor de muncă și creșterea șomajului (Iftimoaei și Baciuc 2018, 171).

După aderarea României la Uniunea Europeană în anul 2007, legislația națională privind migrația a fost adaptată semnificativ pentru a răspunde noilor cerințe și standarde europene. Aceste modificări au vizat atât armonizarea cadrului legislativ, cât și eficientizarea gestionării migrației. Ordonanța de Urgență nr. 109/2007 a extins domeniul de aplicare al Legii nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor, pentru a include noi profesii (Guvernul României 2007). De asemenea, în urma aderării, se pune accentul pe integrarea imigranților: Hotărârea Guvernului nr. 898/2011 stabilește formele legale ale documentelor de ședere pentru străini, iar Ordonanța Guvernului nr. 25/2014 reglementează condițiile de muncă pentru cetățenii străini, prevenind munca nedecarată (Guvernul României 2014). În plus, Strategia Națională privind Imigrația 2021–2024, aprobată prin H.G. nr. 884/2021, urmărește o abordare coordonată a migrației, axată pe integrare și gestionare eficientă (Guvernul României 2021). În aceeași direcție, Hotărârea Senatului nr. 71/2024 reflectă angajamentul național față de principiile Noului Pact UE privind Migrația și Azilul (Senatul României 2024).

Mai mult decât atât, România a adoptat și aplicat un set amplu de directive și regulamente europene în domeniul migrației, azilului și integrării, ca parte a procesului de aliniere la *acquis*-ul comunitar. Directiva 2003/86/CE privind dreptul la reîntregirea familiei permite membrilor de familie ai cetățenilor din afara UE, care locuiesc legal într-un stat membru, să se alăture acestora, promovând unitatea familială și integrarea socială (Consiliul Uniunii Europene 2003). De asemenea, Directiva privind Cartea Albastră, revizuită în 2021, facilitează accesul

lucrătorilor înalt calificați pe piața muncii europene, contribuind la competitivitatea UE (Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene 2021). În ceea ce privește sistemul de azil, Regulamentul Dublin III și sistemul EURODAC stabilesc proceduri clare pentru stabilirea statului membru responsabil cu soluționarea cererilor de azil, împiedicând solicitarea azilului în mai multe state membre simultan (*asylum shopping*) și asigurând o procedură eficientă și coerentă de azil la nivelul UE (Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene 2013). Ultimul act ce urmează să fie pus în aplicare în termen de doi ani, Noul Pact privind Migrația și Azilul, adoptat în iunie 2024, propune o abordare echilibrată între responsabilitate și solidaritate pentru statele membre (Comisia Europeană 2024).

După aderarea României la Uniunea Europeană în 2007, au fost reorganizate și create noi instituții, cu scopul a gestiona eficient fenomenul migrației, în conformitate cu standardele europene. Cea mai importantă instituție națională înființată în acest context este Inspectoratul General pentru Imigrări (IGI), creată prin reorganizarea fostului Oficiu Român pentru Imigrări, conform Legii nr. 118/2012, ce modifică OUG nr. 30/2007. Inspectoratul are atribuții esențiale în aplicarea politicilor privind azilul și integrarea străinilor, fiind subordonat Ministerului Afacerilor Interne (Inspectoratul General pentru Imigrări n.d.). Totodată, în subordinea sa funcționează centrele regionale pentru solicitanții de azil, care asigură servicii de cazare și asistență socială.

Mai mult decât atât, România colaborează cu agențiile descentralizate ale Uniunii Europene, create pentru a sprijini statele membre în domeniul afacerilor interne. Printre acestea, se numără EUAA (Agenția Uniunii Europene pentru Azil), care sprijină implementarea sistemului european comun de azil prin formare, expertiză și asistență tehnică; eu-LISA, agenția responsabilă cu gestionarea sistemelor informatice majore precum SIS, VIS și EURODAC, esențiale pentru controlul frontierelor și schimbul de informații; și CEPOL, care oferă programe de pregătire pentru funcționarii din domeniul aplicării legii, facilitând cooperarea transfrontalieră (Comisia Europeană n.d.). Aceste structuri sprijină România în eforturile de adaptare la presiunile migraționiste și de aliniere la standardele și mecanismele europene.

Studiu de caz

Studiul de caz propus în cadrul acestei lucrări se oprește asupra rolului României ca parte integrată a Uniunii Europene în gestionarea efectelor atacului Rusiei asupra Ucrainei în privința migrației. Astfel, acesta evidențiază funcția complexă și strategică a României în gestionarea fluxurilor de refugiați în contextul crizei umanitare declanșate de invazia rusească, subliniind eforturile multidimensionale întreprinse pentru protejarea și integrarea persoanelor strămutate. Având în vedere amploarea crizei și proximitatea conflictului, România a fost printre primele state care a activat mecanismul european de protecție temporară, implementând legislația comunitară (Directiva 2001/55/CE) prin Ordonanțe de Urgență și Hotărâri ale Guvernului, care au asigurat cadrul necesar pentru a garanta accesul la locuințe, educație, asistență medicală și integrare pe piața muncii pentru refugiații ucraineni. Până în martie 2025, peste 11 milioane de cetățeni ucraineni au intrat pe teritoriul României, dintre care aproape un sfert au beneficiat de protecție temporară, reflectând presiunea exercitată asupra infrastructurii sociale și necesitatea elaborării unor politici sustenabile de integrare (Guvernul României 2025, 1). În acest sens, autoritățile au colaborat cu societatea civilă și cu diferite organizații internaționale precum UNHCR, OIM și Crucea Roșie, dezvoltând inițiative esențiale pentru sprijinirea refugiaților (Reprezentanța Permanentă a României pe lângă Uniunea Europeană n.d.). Astfel, acestea au oferit sprijin logistic, juridic și umanitar, pornind de la centre regionale de integrare și puncte de informare la frontieră, până la platforme digitale precum „Dopomoha” și „Un Acoperiș”. România a activat și mecanisme europene suplimentare, precum EASO și Mecanismul de Protecție Civilă, pentru identificarea victimelor traficului de persoane și coordonarea ajutorului de urgență.

Cu toate acestea, integrarea refugiaților în contextul unei economii tensionate și a unui climat social fragil rămâne o provocare majoră, amplificată de ideile discursurilor naționaliste și de riscurile de polarizare socială. Spre deosebire de răspunsul întârziat din 2015, când a avut loc criza refugiaților, UE a demonstrat o capacitate sporită de anticipare și reacție, reușind să gestioneze fluxul de refugiați ucraineni într-un mod mai eficient. Această schimbare a fost însoțită de un mediu social mai primitor față de refugiații din Ucraina, în contrast cu percepțiile manifestate față de imigranții din Africa, Asia sau Orientul Mijlociu. Cu toate acestea, migrația rămâne un subiect sensibil în mentalul colectiv european (Topliceanu 2023, 23–24). În principiu, acest tip de reacție se

conturează la nivel social din cauza unor temeri legate de competiția pe piața muncii, accesul limitat la servicii publice și presupusa amenințare la adresa identității naționale. În acest context, discursurile naționaliste și anti-migrație câștigă atenția cetățenilor, favorizând o retorică populistă care asociază fenomenul migraționist cu instabilitate socială, tensiuni economice, riscuri de securitate și slăbirea coeziunii sociale. Pe termen lung, această tendință riscă să submineze valorile democratice și să polarizeze societatea, afectând capacitatea statului de a gestiona politicile migraționiste (Topliceanu 2023, 15).

Voi încheia capitolul cu observația că politicile migraționiste ale României trebuie adaptate, în mod constant, realităților geopolitice și sociale. Astfel, este necesar să existe un cadru coerent de solidaritate europeană și protecție a drepturilor fundamentale, subliniind că o abordare durabilă a migrației nu se poate limita la măsuri reactive, ci trebuie să integreze soluții pe termen lung. Acestea trebuie orientate către incluziune, coeziune și dezvoltare regională echitabilă, evitând subminarea valorilor democratice și polarizarea societății (Topliceanu 2023, 16).

Concluzii

Concluzionând, în urma aderării la Uniunea Europeană, abordarea României în domeniul migrației a reflectat tot mai mult perspectiva creată de instituțiile europene, potrivit căreia migrația este un fenomen ce necesită o gestionare eficientă, ci nu o problemă ce impune soluții imediate. În acest cadru, autoritățile române și-au asumat obiectivul de a valorifica beneficiile migrației, diminuând simultan potențialele efecte negative. Relațiile consolidate cu instituțiile europene, în special cu Comisia Europeană, cu agențiile europene, precum Agenția Uniunii Europene pentru Azil, și cooperarea bilaterală cu diverse state membre, au sprijinit România în adaptarea cadrului legislativ și în consolidarea capacității administrative (Tănăsescu 2007, 134). Cu toate acestea, aderarea a survenit într-un moment în care România nu era pe deplin pregătită pentru dinamica unei piețe globale a muncii, ce se afla într-o continuă transformare, fiind necesară reducerea fragmentării instituționale și îmbunătățirea comunicării între actorii implicați, precum și dezvoltarea unor baze de date și analize relevante domeniului, care să susțină luarea unor decizii informate (Constantin et al. 2008, 67–68).

Mai mult decât atât, în timp, țara a trecut de la statutul tranzitoriu la cel de destinație pentru un număr tot mai mare de imigranți (Tănăsescu 2007, 134). Dacă înainte de 1990 migrația era, în mod preponderent, motivată de considerente etnice și politice, în perioada postcomunistă, principalul element decisiv a devenit cel economic, în special, sub forma migrației circulare pentru muncă. În același timp, România a început să fie percepută nu doar ca țară de origine, ci și ca stat de tranzit pentru migrații din afara UE care urmăresc să ajungă în Vestul Europei (Constantin et al. 2004, 98–99).

Astfel, în ceea ce privește politicile migraționiste, România a avut o abordare reactivă pentru o lungă perioadă de timp, fiind concentrată pe alinierea la cerințele Uniunii Europene, fără o viziune națională strategică bine conturată. Totuși, odată cu finalizarea cadrului legislativ și instituțional compatibil cu normele europene, s-a preconizat formularea unei politici proprii în domeniu (Constantin et al. 2004, 99–100). Astfel, pentru a răspunde la întrebarea de cercetare, aderarea la Uniunea Europeană din 2007 a condus la armonizarea cadrului național cu standardele europene, determinând modificări structurale în ceea ce privește regimul juridic al migrației, protecția solicitanților de azil, gestionarea frontierelor și integrarea străinilor. Dintr-o perspectivă neofuncționalistă, această dinamică reflectă transferul progresiv de competențe către nivelul supranațional și consolidarea unui model de cooperare europeană, în cadrul căreia România a devenit un actor relevant, implicat în conturarea politicilor comune în domeniul migrației.

Având în vedere amploarea provocărilor economice, politice și sociale cu care s-a confruntat România în perioada 1990–2024, este notabil faptul că țara a reușit să se apropie de standardele comunitare. Prin urmare, experiența României arată că impulsul pentru transformările economice și politice a fost generat, în principal, de angajamentul UE de a include România în structurile sale. Cu toate acestea, corupția, politizarea funcției publice, instabilitatea politică și economică internă continuă să fie provocări majore, care obstrucționează consolidarea democratică, protecția drepturilor fundamentale, dar și creșterea economică (Moga și Onu 2011, 70). Mai mult decât atât, deși integrarea în UE a fost un factor esențial pentru realizarea modernizării interne, de-a lungul timpului s-a putut observa reticența unei părți semnificative a clasei politice românești și, implicit, a populației, asupra fenomenului migraționist, factor care a încetinit ritmul reformelor și a diminuat impactul pozitiv al presiunilor venite din partea instituțiilor europene (Moga și Onu 2011, 64).

Bibliografie:

- Atkinson, Joshua D. 2017. „Qualitative Methods.” În *Journey into Social Activism: Qualitative Approaches*, 65–98. Fordham University Press. Disponibil la: <http://www.jstor.org/stable/j.ctt1hfr0rk.6>.
- Babbie, Earl. 2010. „Practica cercetării sociale.” Cluj-Napoca: Polirom.
- Bălan, Claudia, și Alexandra Cozma. 2024. „Romania's Role in the Process of Emergency Assistance for the Ukrainian Refugees in Times of Crisis.” *Perspective Politice* 17: 17–24. Disponibil la: <https://doi.org/10.25019/perspol/24.17.0.2>.
- Bergmann, Julian, și Patrick Müller. 2023. “Spillover Dynamics and Inter-Institutional Interactions between CSDP and AFSJ: Moving towards a More Joined-Up EU External Migration Policy?” *Journal of Ethnic and Migration Studies* 49 (12): 3005–3023. Disponibil la: <https://doi.org/10.1080/1369183X.2023.2193712>.
- Comisia Europeană. 2024. *Pact on Migration and Asylum*. Accesat la 25 iunie 2025. Disponibil la: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_en.
- Comisia Europeană. n.d. *Country Responsible for Asylum Application: Dublin Regulation*. Accesat la 23 iunie 2025. Disponibil la: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/asylum-eu/country-responsible-asylum-application-dublin-regulation_en.
- Consiliul Uniunii Europene. 2003. „Directiva 2003/86/CE din 22 septembrie 2003 privind dreptul la reîntregirea familiei” în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.
- Constantin, Daniela-Luminița, Valentina Vasile, Diana Preda, și Luminița Nicolescu. 2004. „Fenomenul migraționist din perspectiva aderării României la Uniunea Europeană.” București: Institutul European din România.
- Constantin, Daniela-Luminița, Luminița Nicolescu, și Zizi Goschin. 2008. „Perspective europene de abordare a azilului și migrației.” București: Institutul European din România.
- Cuyvers, Armin. „The Road to European Integration.” În *East African Community Law: Institutional, Substantive and Comparative EU Aspects*, editat de Armin Cuyvers, Emmanuel Ugirashebuja, John Eudes Ruhangisa, și Tom Ottervanger, 22–42. Disponibil la: <http://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctt1w76vj2.6>.
- Godowska, Magdalena. 2012. “The relevance of neofunctionalism in explaining European integration in its origins and today.” În *Journal for Perspectives of Economic Political and Social Integration* 18 (1–2): 145–155.
- Grabbe, Heather. 2004. „EU Expansion and Democracy.” *Georgetown Journal of International Affairs* 5 (2): 73–79. Disponibil la: <http://www.jstor.org/stable/43134290>.
- Guvernul României. 2007. „Ordonanța de urgență nr. 109 din 10 octombrie 2007 pentru modificarea și completarea Legii nr. 200/2004 privind recunoașterea diplomelor și calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din

România.” Publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 706 din 18 octombrie 2007.

- Guvernul României. 2014. „Ordonanța nr. 25 din 26 august 2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România.” Publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 640 din 30 august 2014.
- Guvernul României. 2025. *Raport privind integrarea refugiaților ucraineni în România – perioada 24.02.2022–21.03.2025*. București: Guvernul României, Cancelaria Prim-Ministrului.
- Górny, Agata, and Paweł Kaczmarczyk. 2019. „Introduction: Migration and Mobility in the Context of Post-Communist Transition in Central and Eastern Europe.” În *Central and Eastern European Migration Review* 8 (1): 5–8. Disponibil la: <https://doi.org/10.17467/ceemr.2019.06>.
- Horváth, István, și Remus Gabriel Anghel. 2009. „Migration and Its Consequences for Romania.” *Comparative Southeast European Studies* 57 (4): 386–403. Disponibil la: <https://doi.org/10.1515/soeu-2009-570406>.
- Iftimoaei, Ciprian, și Ionuț Cristian Baciuc. 2018. „Analiza statistică a migrației externe după aderarea României la Uniunea Europeană.” În *Romanian Statistical Review*.
- Inspectoratul General pentru Imigrări. n.d. *Informații generale*. Accesat la 27 iunie 2025. Disponibil la: <https://igi.mai.gov.ro/informatii-generale/>.
- Lindberg, Leon. 1962. „Political Integration: Definitions and Hypotheses.” În *The Political Dynamics of European Economic Integration*, 2–20. University of California.
- Mîndrican, Ioana Manuela, și Elena Florentina Matei. 2023. „Research on the Evolution of Migration in Romania after the Fall of the Communist Regime.” *Theoretical and Applied Economics* 30 (634): 189–204.
- Moga, Teodor Lucian și Diana Onu. 2011. „The Europeanisation Process and the Pre-Accession Dynamics in Romania.” *CES Working Papers* 3 (1): 64–71.
- Niemann, Arne. 2006. „Explaining Visa, Asylum and Immigration Policy Treaty Revision: Insights from a Revised Neofunctionalist Framework.”
- Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene. 2021. „Directiva (UE) 2021/1883 din 20 octombrie 2021 privind condițiile de intrare și de ședere ale resortisanților țărilor terțe în scopul ocupării unor locuri de muncă înalt calificate.” Publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32021L1883>.
- Popescu, Liliana, Șoșea Cristina și Costela Iordache. 2018. „Post-communist Romanian Migration Patterns: Dynamics and Territorial Perspectives.” *Forum geografic. Studii și cercetări de geografie și protecția mediului* 18 (2): 171–186.

- Reprezentanța Permanentă a României pe lângă Uniunea Europeană. n.d. „Răspunsul României la criza umanitară a refugiaților din Ucraina.” Accesat la 5 iulie 2025. Disponibil la: <https://ue.mae.ro/local-news/1610>.
- Senatul României. 2024. „Hotărârea nr. 71 din 21 mai 2024.” Publicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 477 din 23 mai 2024.
- Tănăsescu, Simina. 2007. „The Romanian Legislative Framework on Immigration.” În *Transylvanian Review of Administrative Sciences* 21E: 113–136.
- Topliceanu, Ștefan Cătălin. 2023. „Lessons from the Past for Future Directions: EU’s Resilience to Migration Challenges.” *Migration Studies* 23 (2). Disponibil la: <https://doi.org/10.46672/ms.23.2.1>.
- Zlătescu, Irina. 2014. “Migration and Law: Issues Related to Legislation on Migration in Romania.” *Drepturile Omului* (1): 37–49. Accesat la 5 iulie 2025. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=915572>.

Pentru republicarea sau redistribuirea conținutului publicat de Centrul pentru Studiul Dezvoltării Internaționale și Migrației, vă rugăm să ne contactați la adresa de e-mail: mdim@politice.ro.

SOCIAL MEDIA

Facebook: <https://www.facebook.com/mdim.snsipa>

Instagram: <https://www.instagram.com/mdim.snsipa>

YouTube: https://www.youtube.com/@mdim_fsp